

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad

291 88 Kristianstad

044 250 30 00

www.hkr.se

Självständigt arbete - Undersökning, 15 hp,

Kurskod: GSX21L

Termin år: HT 2022

Fakulteten för Lärarutbildning

Nyttan med svenska?

Elevers och lärares uppfattningar

Mihone Huskaj

Författare

Mihone Huskaj

Titel

Nyttan med svenska? Elevers och lärares uppfattningar.

Engelsk titel

The benefit of Swedish? Students' and teachers' perceptions.

Handledare

Camilla Forsberg, Victoria Johansson

Examinator

Jonas Asklund

Sammanfattning

Syftet med denna undersökning är att öka förståelsen för kunskapssynen bland lärare och elever inom svenskämnet. Till kunskapssynen hör också epistemisk klimat och epistemisk motivation som också har stor påverkan på elevers kunskapsutveckling. Studien grundar sig på en kvalitativ och kvantitativ ansats med utgångspunkt ur fem intervjufrågor och fem enkätundersöknings frågor. Resultatet analyseras med hjälp av tidigare forskning och resultat kring kunskapssyn, epistemisk klimat och epistemisk motivation. Studien återger tidigare forsknings slutsatser att läraren spelar en nyckelroll i utvecklandet av elevers kunskapssyn samt att en gemensam kunskapssyn bland lärare och elever bidrar till elevers inhämtning av ny kunskap. En negativ kunskapssyn hos eleverna bidrar till att elever kan uppfattas som svaga eller omotiverade och därmed försvåras kunskapsutvecklingen och elever blir kritiska mot skolans arbetssätt då de inte ser kunskapen som relevant för de. Trots att en gemensam kunskapssyn och lärarens roll är viktiga faktorer i elevers kunskapsutveckling är dessa inte de enda som påverkar. Studien visar även att andra faktorer som miljö och elevers attityd också spelar en stor roll i elevers kunskapsutveckling samt att elevers förhållningssätt till kunskap och kunnande utvecklas i takt med att eleverna blir äldre. Lärare, miljö och även elevers egna uppfattningar om sig själva påverkar elevers syn på kunskap och kunnande.

Ämnesord

Kunskapssyn, Epistemic belief, Epistemic climate, Motivation och Prestation.

Innehåll

1 Inledning.....	6
1.2 Centrala begrepp.....	7
1.1.1 Kunskapssyn (Epistemic beliefs)	7
1.1.2 Epistemisk klimat (Epistemic climate).....	7
1.1.3 Epistemisk motivation (Epistemic motivation).....	7
2 Syfte och frågeställningar.....	8
2.1 Frågeställningar:	8
3 Tidigare forskning	8
3.1 Läroplanen för svenskämnet i grundskolan.....	8
3.2 Samhällets påverkan på läroplanen	8
3.3 Kunskapsteorier.....	10
3.3.1 Kunskapssyn.....	10
3.3.2 Kunskapsmiljö.....	11
3.3.3 Motivation	12
4 Teoretiska utgångspunkter	13
4.1 Kunskapssyn.....	13
4.2 Epistemisk klimat	14
4.3 Epistemisk motivation.....	15
5 Metod.....	15
5.1 Val av metod	15
5.2 Insamling av empiri.....	16
5.3 Urval.....	16
5.4 Genomförande	17
5.4.1 Enkät.....	17
5.4.2 Intervju	17
Intervjufrågor för lärare och elever	19

5.4.3	Enkätfrågor för lärare och elever.....	19
5.5	Etiska överväganden.....	19
5.6	Analys.....	20
6	Resultat och analys.....	20
6.1	Enkätundersökningen.....	20
6.1.1	Lässtrategier.....	20
6.1.2	Textskrivande.....	21
6.1.3	Textbearbetning.....	22
6.1.4	Texttyper.....	22
6.1.5	Digitala texter.....	23
6.2	Intervjuundersökningen.....	23
6.3	Elever.....	24
6.3.1	Svenska till vardags.....	24
6.3.2	Hur svenska språket används i- och utanför hemmet.....	24
6.3.3	Enkelheter/Svårigheter med svenskämnet.....	25
6.3.4	Hur andra påverkat och väckt intresse.....	25
6.3.5	Är det roligt med svenska?.....	26
6.4	Lärare.....	26
6.4.1	Svenskämnet i det vardagliga livet.....	26
6.4.2	Kunskapsfärdigheter.....	26
6.4.3	Det elever tycker är enklare/svårare med svenskämnet.....	27
6.4.4	Elevers påverkan på andra elever.....	28
6.4.5	Är det roligt med svenska?.....	28
6.5	Analys.....	28
6.5.1	Enkätundersökningen.....	29
6.5.2	Intervjuundersökningen.....	29
7	Diskussion och slutsatser.....	30

7.1	Metoddiskussion.....	32
7.2	Vidare forskning.....	34
Bilaga 1.....		39
	Kvalitativa frågor för lärare och elever	39
	Frågor till lärarna:.....	39
	Frågor till eleverna:	39
Bilaga 2.....		40
	Kvantitativa frågor för lärare och elever	40
	Frågor till lärarna.....	40
	Frågor till eleverna	42
Bilaga 3.....		44
	Missivbrev	44
	Lärare	44
	Elever	45

1 Inledning

När jag ställde frågan ”Varför är det viktigt att lära sig svenska i skolan?” till olika personer fick jag nästan alltid olika svar, detta gällde oavsett om frågan ställdes till elever, lärare, föräldrar eller rektorer. Ofta hörde jag ”Varför måste vi lära oss det här?” under de verksamhetsförlagda utbildningarna jag har varit på. Min erfarenhet från bland annat min VFU var att svaren från lärarna ibland skiljde sig åt. Detta fick mig att tänka hur olika lärare och elever kan uppfatta målen i styrdokumentet. Några lärare gick igenom delar av lärandemålen tillsammans med eleverna men dessa var i förenklad form tolkade av lärarna. Läraren har en nyckelroll i utvecklandet av elevers kunskapssyn samtidigt som elevernas kunskapssyn påverkar deras prestationer. Om lärare och elever delar samma kunskapssyn bidrar det till att eleverna presterar bättre i skolan. Om synen skiljer sig bland eleverna och lärarna finns det risk att det blir svårare för elever att ta till sig nya kunskaper, alltså om lärare och elever inte har samma kunskapssyn och elever exempelvis inte ser någon nytta med kunskapen tappar de motivation och intresse och därmed presterar de sämre (Skolverket, 2020; Lindfors, M, 2018).

Skolans uppdrag är att främja elevers lärande och personliga utveckling så att de blir aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare (Lgr11). För att uppnå detta är det viktigt att det finns en samstämmighet i kunskapssynen mellan lärare och elever och i undervisningen (Woolfolk & Karlberg, 2015).

Vidare måste man ha i åtanke att läroplanen inte är ett dokument som endast innehåller kunskaper och färdigheter som eleverna ska ta till sig utan den är ett resultat av politiska beslut som kontrollerar innehållet, utbildningen och utgångspunkterna för vad eleverna ska lära sig. Uppfattningen om vad som är värdefull kunskap skiljer sig mellan individer och bidrar ofta till en kamp mellan olika aktörer om vad som ska finnas med i läroplanen. Exempelvis kan en uppfattning vara att kunskapen ska vara rationell och har ett egenvärde genom övning på förmågan att tänka. Andra menar att kunskapen ska vara praktiskt användbar och föra med sig en praktisk nytta för individen, det vill säga att individen ska kunna omsätta kunskapen i praktiskt handlande. Ett tredje synsätt är att kunskapen måste representera samhällets kulturarv, det vill säga det som traditionellt ansetts vara folkets gemensamma traditioner (Stensmo, 2007). Det jag vill undersöka är kunskapssynen gällande svenskämnet hos lärare och elever ur ett nyttoperspektiv. För att avgränsa undersökningen till en hanterbar mängd har jag valt att fokusera på några av de mål som finns i styrdokumentet för ämnet svenska.

1.2 Centrala begrepp

Eftersom denna studie handlar om kunskapssyn utgår jag från ett epistemologiskt perspektiv då epistemologi handlar om kunskap och kunskapens natur. Nedan är ett antal begrepp som används i min studie, dessa utvecklas mer i detalj under teoriavsnittet.

1.1.1 Kunskapssyn (Epistemic beliefs)

Uttrycket beskriver förhållningssättet mellan kunskap och kunnande, exempelvis att elever ser på undervisningen från sina egna perspektiv vilket i sin tur påverkar hur de tillgodogör sig, tolkar och värderar undervisningen.

1.1.2 Epistemisk klimat (Epistemic climate)

Det epistemiska klimatet kan tolkas som kunskapssynen inom specifika pedagogiska aktiviteter. Exempelvis om en lärare ställer en fråga under lektionen och eleven kan svaret på den frågan, där och då har eleven presenterat sin kunskap och kunnande i undervisningskontexten. Det epistemiska klimatet omfattar olika faktorer och processer som samspelar och påverkar en persons epistemologi. I en utbildningskontext handlar det om hur kunskap och kunnande avbildas och uppfattas i klassrum, instruktioner, aktiviteter, diskurs, läroplan och material.

1.1.3 Epistemisk motivation (Epistemic motivation)

Epistemisk motivation är motivationen att engagera sig i djupt tänkande och därmed utveckla förmågan att självständigt dra slutsatser och hålla välinformerade slutsatser om världen.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att bidra med ökad förståelse för elevers och lärares kunskapssyn när det gäller lärandemålen för årskurs 4-6 i svenska.

2.1 Frågeställningar:

- Vilka kunskaper som beskrivs i lärandemålen prioriterar elever i svenskämnet?
- Vilka kunskaper som beskrivs i lärandemålen prioriterar lärare i svenskämnet?
- Vilka eventuella likheter eller skillnader finns det mellan elevers och lärares uppfattningar?

3 Tidigare forskning

3.1 Läroplanen för svenskämnet i grundskolan

Inledningsvis presenteras tre utbildningsfilosofiska perspektiv utifrån Biestas definitioner som alla handlar om vilken påverkan samhället har på skolan och utbildning.

3.2 Samhällets påverkan på läroplanen

Samhället påverkar undervisning och utbildning och eftersom samhället är föränderligt innebär det att undervisning och utbildning också måste vara föränderligt. Vidare bestämmer samhället utformningen av utbildningens och undervisningens innehåll. Nya teknologier och industrialisering påverkar samhället som därmed behöver utbilda nya blivande medborgare för att bidra till samhällets utveckling. Till undervisningen och utbildningen tillhör också en människosyn som återspeglas hos elever och deras möjligheter, nämligen vilka föreställningar vi har om människan och den potential som finns. För att ha ett enhetligt sätt att arbeta finns läroplanen som är ett styrdokument för hur verksamheten ska bedrivas vad gäller undervisning och utbildning (Lundgren m.fl., 2020; Stensmo, 2007).

Biesta (2015) skriver att utbildning skiljer sig från andra mänskliga aktiviteter eftersom den fungerar i förhållande till flera domäner som kvalifikation, socialisering och subjektivering. Med kvalificering menar Biesta (2015) att kunskap, färdigheter och dispositioner är viktiga verktyg för barn och ungdomar då de får praktisk användning av dessa verktyg i sin förberedelse inför sina liv i det moderna samhället. Socialiseringsdimensionen handlar mer om de kulturella, professionella, politiska

och/eller religiösa traditioner som barn och ungdomar tar till sig via utbildning. Trots att socialiseringsdimensionen delvis är uttrycklig visar forskning att den återger sociala strukturer, ojämlikheter och uppdelningar som finns i samhället och att den påverkar både studenter och lärare. Subjektifieringsdimensionen handlar om att barn och ungdomar inte ska ses som objekt för andras handlingar utan är egna individer som tar initiativ och ansvar. En ensidig syn på utbildningen kan ha negativa effekter då det blir bristande jämvikt i de tre domänerna, något som man ser i dagens utbildning då mycket fokus ligger på prestation och kvalificering. Biesta (2015) anser att ett överdrivet fokus har en negativ inverkan då den ger unga ökad stress, speciellt de inom kulturer där ”man inte får” misslyckas. Om läraren exempelvis har mer fokus på kvalificeringen, det vill säga det som eleverna bör lära sig och helt försummar subjektifieringsdimensionen och att eleverna inte känner sig delaktiga i kunskapsutvecklingen så kommer det ha en negativ inverkan på eleverna Biesta (2015).

Lundgren (2020) menar att fördelningsprinciperna för att nå jämlikhet under 1970-talet inriktades mot elevens enskilda behov, vilket ställde nya krav på samarbete bland lärare så att de kunde fatta beslut tillsammans om vad som är bäst för eleven. Detta öppnade diskussionen om lärarprofessionen och de kompetenser som krävdes inte bara gällande frågor om hur resultaten ska utvärderas utan också hur resurserna ska fördelas. Diskussionen öppnade också upp dialogen kring ansvaret mellan stat och kommun och mellan professionella och politiker. Ansvarsfrågan och likvärdighetsfrågan var viktiga beståndsdelar i målet mot bättre effektivitet och produktivitet i skolan genom valfrihet, jämförbarhet och konkurrens.

Biesta ser lärande som situationer där elever ser lärare som en resurs vars kunskaper integreras av elevers egna föreställningar. Några av de begrepp som jag kommer utgå ifrån i min analys är domänerna kvalifikation, socialisering och subjektivering som Biesta (2015) skriver om.

Blomgren (2016) anser att kunskapssynen i Lgr11 lutar mer åt det kvalitativa och holistiska jämfört med tidigare läroplaner som lutade mer åt olika kvantitativa synsätt. Han anser även att skolan bör se lärande som en aktivitet som styrs av elevers konkreta upplevelser och att lärarna därmed bör sträva efter att väcka en ”livslång lust att lära” snarare än att se lärande som något som kan kvantifieras eller mätas. För att ha en optimal kunskapsutveckling bör det finnas en balans mellan de kognitiva och icke-kognitiva förmågorna. Förmågor som samarbetsförmåga, individers självvärdering, motivation,

riskundvikande, uthållighet, samvetsgrannhet och självdisciplin också har en central för eleverns skolframgång. (Blomgren, 2016).

3.3 Kunskapsteorier

Då tidigare forskning om elevers och lärares kunskapssyn kring lärandemålen för årskurs 4-6 i svenska visade sig vara begränsad, har jag fått använda mig av både svenska och utländska studier. Dessa studier visar resultat från intervjuer, observationsstudier samt kvantitativa undersökningar i form av enkäter.

Nedan presenteras de fyra huvudaspekter i min studie: kunskapssyn, epistemisk klimat och epistemisk motivation samt tidigare forskning kring dessa aspekter.

3.3.1 Kunskapssyn

Enligt Frisk (2018) som sammanställt rapporten *Attityder i skolan* upplever elever att lärare inte lyckas väcka deras intresse att lära sig medan lärarna själva anser att de lyckas med att väcka elevers intresse. När det gäller förmågan att undervisa anser majoriteten av lärarna att de har de kunskaper som krävs för att undervisa och att de gör det på ett effektivt sätt. Rapporten kommer från Skolverket som utför regelbundna nationella attitydundersökningar där årskurs 4-6 finns med i undersökningen sedan 2003. Attitydundersökningen ämnar att komplettera den nationella uppföljningen och utvärderingen av grundskolan genom att utgå från elevers syn och upplevelse av skolan. Både lärare och elever har till viss del besvarat samma eller liknande frågor. Den visar att majoriteten av eleverna i årskurs 4-6 anser att lärarna är bra på att undervisa, dock har denna siffra minskat sedan 2015, och då mest bland flickor och elever med svensk bakgrund Skolverket (2018). Då studien från Skolverket primärt fokuserat på synen hos både lärare och elever gällande frågan om huruvida lärare lyckas väcka elevers intresse kommer min studie istället fokusera på kunskapssyner hos lärare och elever kring lärandemålen i svenskämnet.

Woolfolk och Karlberg (2015) som undersökt kunskapsutveckling skriver att en gemensam kunskapssyn bland lärare och elever har stor påverkan i deras kunskapsutveckling samt att aktiviteter med direkt koppling till verkliga livet ökar elevers motivation till att ta till sig nya kunskaper.

Brownlee m.fl. (2019) som har undersökt föreställningarna om kunnande och kunskap bland australiensiska grundskolebarn hävdar att förmågan att integrera den objektiva

synen (att kunskap är givet) med den subjektiva synen bidrar till ett utvärderingsperspektiv, det vill säga att eleverna blir mer benägna att inkludera andra som är olika. Detta innebär att barn växer upp till möjligheten att överväga och utvärdera flera olika perspektiv för att nå en informerad förståelse av verkligheten, det vill säga en mer rationalistisk kunskapssyn. Läraren kan spela en viktig roll när det gäller att främja social integration i klassrum och andra skolmiljöer.

Kerwer m.fl. (2020) skriver i en artikel om hur interventioner baserade på arbete med information i sin tur leder till epistemisk förändring, och de pekar på att information påverkar epistemisk förändring, vilket i sin tur påverkar både lärande och kunskapsinhämtning. Kunskapssynen kommer också troligtvis ha en inverkan på det vardagliga livet och kommer sannolikt ha ytterligare inverkan i kommande kunskapsbaserade samhällen. Tidigare forskning visar på kunskapssynens verkningsgrad vid inhämtningen och bearbetandet av kunskap från internet eller andra textbaserade källor.

3.3.2 Kunskapsmiljö

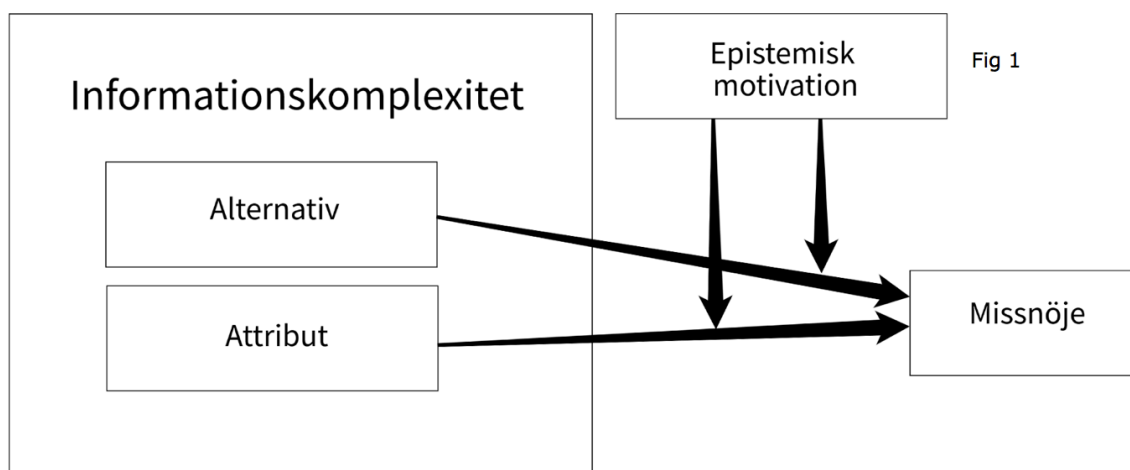
Enligt Lindfors (2018) som undersökt kunskapssynens roll i naturvetenskaplig undervisningskontext finns det risk att lärandet försvåras för elever om det inte finns en enighet mellan deras kunskapssyn och det epistemiska klimatet. Om elever saknar grundläggande kunskapsfärdigheter som krävs för att de ska förstå det aktuella epistemiska klimatet finns det risk att kunskapsutvecklingen hos elever blir ineffektiv. För att motverka detta är det viktigt att undervisningen väcker elevernas lust att lära och väcka deras intresse för epistemisk kognition.

Muis och Duffy (2013) vars studie försöker bedöma effektiviteten av en intervention utformad för att främja lärande skriver att alla klassrum är anläggningar och resurser som ger intrycket av kunskap och kunnande. Det epistemiska klimatet är alltså en kontext som omfattar olika epistemiska faktorer och processer som interagerar och påverkar en persons epistemologi. I en utbildningskontext handlar det epistemiska klimatet om hur kunskap och kunnande avbildas och uppfattas i klassrum, instruktioner, aktiviteter, diskurs, läroplan och material. Enligt Muis och Duffy (2013) visar empirisk forskning att konstruktivistiska instruktioner har en positiv koppling till kunskapssynen bland elever, exempelvis att kunskap är komplex, tentativ och personligen konstruerad. De skriver att förändringar i kunskapssyn hos eleverna sker via instruktionsmiljön eller det epistemiska klimatet, nämligen att elever som kanske har en negativ syn på kunskapen som undervisas

i skolan och tänker att kunskapen inte är relevant för dem kan ändra uppfattning och bli motiverade till att lära sig om rätt instruktionsmiljö och skolmiljö erbjuds. Förändringen i elevernas kunskapssyn sker genom inkulturering där eleverna lär sig att se kunskap från samma perspektiv som de omkring dem. Denna inkulturering sker genom förhandlingar i social interaktion. I detta avseende är sociala interaktioner i ett klassrum särskilt viktigt för att främja förändring genom diskussion och delaktighet. Deras studie omfattade totalt 63 elever från två olika klassrum där eleverna fick svara på enkäter fem gånger under en termin.

3.3.3 Motivation

Alla människor kan få känslan av misslyckande när de utsätts för överväldigande informationskomplexitet. Ändå finns det skillnader på hur människor agerar i situationer då de överväldigas av information och komplexitet i informationen. Exempelvis individer med "rätt" attityd och engagemang är bättre på att hantera komplex information jämfört med individer som inte har samma attityd och engagemang. Större engagemang hos individer uppmuntrar användningen av bättre strategier för informationsbehandling. De fyra studier som Adi och Lilach genomfört visar att individer med låg epistemisk motivation upplever mer obehag när de utsätts för komplex information jämfört med de som har hög epistemisk motivation. (Adi & Lilach, 2013).

Adi och Lilach (2013) skriver också att låg epistemisk motivation förhindrar djupt tänkande och ansträngande bearbetning av information vilket gör att elever med låg epistemisk motivation upplever större obehag när de utsätts för större mängder information. Detta gäller oavsett vilka alternativ eller attribut som informationen har. Om en elev till exempel har flera alternativ att välja mellan måste eleven bearbeta större mängder information för att hitta svaren. Med låg epistemisk motivation kommer eleven

finna det mer utmanande att bearbeta information och därmed känna större obehag av de val som eleven gör. Hög epistemisk motivation däremot uppmuntrar övervägande och tankfull bearbetning av information. Om en elev har för lite information kan det ses som otillräckligt och om eleven istället har större mängder information att bearbeta för att finna svaret ses informationen som önskvärd och användbar vilket i sin tur leder till mindre obehag med de val man gjort.

Elever kan även känna missnöje om informationen är för enkel eller för komplex. De faktorer som påverkar upplevelsen av informationen (alltså hur informationen upplevs, om den är ”för enkel” eller ”för komplicerad”) kan vara informationens karaktär, alternativ och attribut. Om elever till exempel har nationella prov i engelska där de ska läsa större mängder text som innehåller svaren till frågor med olika svarsalternativ. Elever med låg epistemisk motivation kommer känna större obehag och missnöje (osäkerhet) med sina svar då de finner det utmanande att bearbeta informationen. Elever med hög epistemisk motivation däremot ser den stora informationsmängden som önskvärd och kan därmed uppleva mindre obehag och ”osäkerhet” i de svar som de väljer. Epistemisk motivation minskar missnöjet när man utsätts för komplex eller för enkel information (Adi & Lilach, 2013).

4 Teoretiska utgångspunkter

Eftersom min studie handlar om kunskapssyner hos lärare respektive elever när det gäller lärandemålen i svenska var det naturligt att i studien använda teorin om epistemic beliefs då den handlar om individers föreställningar om kunskap och vetande. Teorin fungerar som en lins man ser igenom för att tolka ett material som innehåller lärares och elevers olika uppfattningar om inlärnings- och instruktionsprocesser. Då begreppet kunskapssyn är ganska brett och har en direkt korrelation till epistemisk klimat och epistemisk motivation har jag valt att ha med dessa aspekter i min studie då dessa i sin tur påverkar kunskapssyner. Då fokus i denna studie är just kunskapssyn så har jag ändå valt att skrapa på ytan om epistemisk klimat och epistemisk motivation då de också har en koppling till kunskapssyn.

4.1 Kunskapssyn

Begreppet kunskapssyn på svenska har olika betydelser beroende på situation och är väldigt brett. Uttrycket används ofta för att beskriva ett sätt att se på kunskap och kunnande vilket motsvarar engelskans epistemic beliefs. En elevs kunskapssyn kan

metaforiskt beskrivas som att eleven ser undervisningen genom ett par glasögon där skärpa, miljö och andra faktorer påverkar informationen som eleven tar in, tolkar och värderar (Lindfors, 2018).

Kunskapssyn enligt Baytelman m.fl. (2020) handlar om kunskapens källa och om processen i vilken kunskap utvecklas. De visar att kunskapssynen förändras över tid med början i en absolutistisk syn där man ser kunskapen som svartvit och verkligheten är kännbar. De så kallade absolutisterna uttrycker hög säkerhet om sin egen övertygelse och ser kunskap som något som omfattar absolut fakta och expertis och att dessa kriterier ligger till grund för att "kunna något". De så kallade multiplisterna är skeptiska till expertis med betoning på att experter inte håller med varandra och är inkonsekventa över tiden. Multiplisters kunskapssyn är att kunskap grundar sig på personlig åsikt. De så kallade utvärderarna (evaluativist) ser kunskap som synpunkter som kan jämföras och utvärderas för att bedöma relativa fördelar, vilket betyder att kunskap skapas genom att man utvärderar motstridiga perspektiv för att uppnå en rimlig konstruerad förståelse. Denna syn på utvecklingen hos barn antyder att barn upp till fyra års ålder har en realistisk syn på världen, det vill säga att de tror endast på det som de ser. Därefter får barn en mer objektivistisk syn som återspeglas i deras växande förståelse över att andra individer andras syn på den absoluta verkligheten. Deras kunskapssyn utvecklas och de upptäcker att deras kunskap om världen är subjektiv då andra människor ser världen på ett annat sätt och har en annan syn. Barnen skapar då en egen bild av världen och utvecklingen av denna konstruerade syn kan pågå fram till sena barndomen. (Baytelman m.fl., 2020)

4.2 Epistemisk klimat

I ett pedagogiskt sammanhang kan det epistemiska klimatet beskrivas som "ett sammanhang av olika epistemiska faktorer och processer som interagerar och påverkar en persons epistemologi". Det vill säga hur kunskapens och kunskapens natur skildras och uppfattas i klassrummet. Detta kan innefatta den epistemologiska grunden för klassrumsstrukturer och praktiker, såsom undervisning, aktiviteter, diskurs, läroplan och material. Om elever saknar grundläggande kunskapsfärdigheter som krävs för att de ska förstå det aktuella epistemiska klimatet finns det risk att kunskapsutvecklingen hos elever blir ineffektiv (Muis och Duffy, 2013).

Lindfors (2018) beskriver det epistemiska klimatet som kunskapssynen inom specifika pedagogiska aktiviteter. Om en lärare under en lektion till exempel ställer en fråga och

en elev kan svaret på den frågan, där och då har eleven presenterat sin kunskap och kunnande i undervisningskontexten.

4.3 Epistemisk motivation

Som Malmström (Skolverket, 2020) skriver så har lärare en nyckelroll när det gäller elevers kunskapssyn vilket påverkar elevers motivation och därmed kunskapsutveckling. Epistemisk motivation är motivationen att engagera sig i djupt tänkande och därmed självständigt utveckla och hålla välinformerade slutsatser om världen (Adi & Lilach, 2013).

5 Metod

5.1 Val av metod

I detta kapitel beskrivs val av metod, insamlingen av empiri, urval, genomförandet, bearbetningen av den insamlade empirin samt etiska överväganden. Syftet med studien som tidigare nämnts är att undersöka lärares och elevers kunskapssyn när det gäller delar av det centrala innehållet i svenskämnet.

Metoden som används i studien är enkäter i pappersformat och intervjuer med lärare och elever som jag kände sedan tidigare. Min tidigare relation till både lärare och elever gav mig möjligheten att dela ut enkäterna till både elever och lärare personligen, vilket underlättade undersökningen eftersom tidsramen för undersökningen var begränsad. I denna studie fokuserar jag endast på fem av de målen som finns i det centrala innehållet som jag anser har en koppling till kunskapssyn. Intervjufrågorna till lärarna har varit direkt tagna ur centrala innehållet i Lgr 11 medan för eleverna har frågorna förenklats något för att göra det enklare för eleverna att förstå.

Enligt Denscombe (2018) är enkätundersökningar tidseffektiva vid småskaliga undersökningar då de ger resultat på en kortare tid samt att de ger respondenterna möjligheten att besvara på frågorna när tillfälle erbjuds. Den kvantitativa metoden var till fördel för mig då jag kunde ställa frågor direkt kopplade till centrala innehållet och vad både elever och lärare ansåg om detta.

Denscombe (2018) skriver också att det är nödvändigt att genomförbarheten och lämpligheten av den valda metoden relaterar till det som ska studeras. Som metod är enkätundersökningen även relevant då den bidrar med ett bredare urval av respondenter.

Likaså är ett lämpligt urval med intresse för ämnet betydelsefullt för svarsfrekvensen. Intervjuer med lärare och elever gav mig möjligheten till att få bredare svar på frågor om elevers och lärares kunskapssyn eftersom detta är ett komplext och subtilt fenomen där respondenterna kan ha många olika åsikter. Denscombe (2018) menar att det är lämpligt att använda sig av intervjuer när man utforskar komplexa och subtila fenomen som exempelvis åsikter, uppfattningar och känslor där syftet är att förstå människors syn på ett ämne snarare än att redovisa deras åsikter och tankar med enstaka ord.

5.2 Insamling av empiri

Både enkätundersökningen och intervjuerna genomfördes under skoltid på skolan. Den kvalitativa studien genomfördes genom intervjuer med deltagarna där intervjusvaren utgör en del av den empiri som analyseras. Intervjuerna genomfördes med eleverna på samma dag medan för lärarna tog det några dagar. Det var till min fördel att jag arbetade på skolan och kände eleverna och lärarna vilket gjorde det enklare att hitta deltagare. För att vara tidseffektiv spelade jag in intervjuerna och de transkriberades efteråt. Intervjuerna gav mig möjligheten att på förhand bestämma antalet deltagare som deltog i undersökningen samtidigt som deltagarna fick friheten att tolka informationen. Jag fick också möjligheten att särskilja eleverna och lärarna i studien för att sedan analysera likheter och skillnader bland dem. Fördelen med denna metod var att jag då kunde jämföra svaren från lärare och elever och ställa svaren direkt emot varandra för att hitta likheter och skillnader i data både från intervjuerna och enkätundersökningen, något som Denscombe (2018) förespråkar.

Enkätundersökningen genomfördes under en och samma dag genom utdelning av enkäter till lärare och elever.

5.3 Urval

Eftersom resurser som en forskare har till sitt förfogande oftast är begränsade är det rimligt att man väljer de första som finns till hands om de är likvärdiga andra alternativ. Detta förutsätter naturligtvis att det inte finns någon bra anledning att välja ett alternativ som ligger längre bort. Kriteriet för bekvämlighetsurvalet är att urvalsenheterna är lättillgängliga samt att det går snabbt, billigt och enkelt (Denscombe, 2018).

Urvalet i min studie är ett bekvämlighetsurval med tjugofem respondenter varav sexton av dessa var elever och nio var lärare. Samtliga tjugofem respondenter deltog i både enkätundersökningen och intervjuerna. För att avgränsa intervjuerna och få en bättre bild

valde jag de elever som gick i årskurs 6 vilket var bara en klass i den skolan. Anledningen till detta var att eleverna hade en större möjlighet att reflektera över undervisningen som eleverna haft de senaste två åren.

Samtliga deltagare fick ta del av ett missivbrev med information om varför undersökningen gjordes, hur datan skulle bearbetas samt att deltagandet var anonymt, frivilligt och att deltagarna kunde närsomhelst i undersökningen välja att lämna. Lärarna fick breven i handen medan eleverna fick ta med sig missivbrevet hem för att föräldrarna skulle ta del av informationen och bestämma om eleven skulle delta eller inte.

Målet för urvalet av lärare var att intervjua lärare med olika utbildningsbakgrunder, de skulle vara behöriga i att undervisa i svenskämnet och att de undervisade i svenska vid intervjutillfället. Anledningen till att lärarna skulle vara behöriga att undervisa i svenskämnet var att de just var behöriga samt att de kunde betygsätta eleverna. Ålder och utbildningsbakgrund är också något som påverkar lärarnas arbetssätt enligt Malmgren (1996).

5.4 Genomförande

5.4.1 Enkät

För enkätundersökningen med eleverna valde jag ut målen ur det centrala innehållet som har en direkt koppling till kunskapssynen. Eftersom målet med studien är att jämföra kunskapssynen mellan lärare och elever så försökte jag välja ut målen ur det centrala innehållet som var relevant för både lärare och elever. Enkätundersökningen utfördes genom att jag delade ut enkäterna i pappersform på lektionstid till eleverna som de fick svara på, lärarna fick enkäterna i handen och när de hade svarat kom de med de ifyllda enkäterna. Insamlingen av enkäterna från eleverna skedde efter lektionens slut medan för lärarna fick de lämna enkäterna när de haft tid att svara.

5.4.2 Intervju

I likhet med frågorna för enkätundersökningen valde jag ut mål ur det centrala innehållet som hade koppling till kunskapssynen och som var lika relevanta för både lärare och elever. Intervjuerna med eleverna genomfördes i mindre grupper. Frågeställningarna vid intervjuerna var utformade enligt trattprincipen. Intervjuerna bestod av intervjufrågor till både lärare och elever men eftersom pandemin rådde under denna tid så var det många sjuka och brist på lärare under en lång tid. Därför hade jag inte möjlighet att sitta ner och

intervjua lärarna utan istället fick lärarna intervjufrågorna i sina fack i skolan och de fick svara på frågorna när de hade möjlighet. Gruppindelningen med eleverna däremot bestod av fyra per grupp där jag bestämde sammansättningen, intervjuerna genomfördes i ett enskilt rum nära klassrummet. Jag försökte ha en jämn fördelning mellan pojkar och flickor i grupperna samt en varierande kunskapsnivå hos eleverna i varje grupp. Tiden för intervjuerna för varje grupp var cirka trettio minuter. Fördelen med att ha fler elever i grupper var att eleverna uppmuntrade och inspirerade varandra i att ge olika svar och synpunkter. Först informerades eleverna om intervjuerna och vilka grupper de tillhörde. Sedan började vi med första gruppen och gick in i ett annat rum nära klassrummet där vi började med intervjun. Samtalet inleddes med frågorna:

Följande intervjufrågor är tagna ur Lgr 11, urvalet grundar sig i frågornas natur då jag har försökt hitta frågor som är kopplade till elevers och lärares kunskapssyn gällande målen i det centrala innehållet. Samtliga frågor till eleverna har blivit förenklade så att de enklare kan förstå frågan medan lärarna har fått frågorna tagna direkt ur Lgr 11.

Frågor	Elever	Lärare
Fråga 1 (Bilaga 1)	Tycker ni att det ni har lärt er och lär er i svenska hjälper er i det vardagliga livet? Till exempel när ni pratar med vuxna eller varandra?	Hur kopplar du samman svensk ämnet med den verklighet som barnen har runt omkring sig?
Fråga 2 (Bilaga 2)	Använder ni det ni lär er i svenska i skolan hemma också och på fritiden eller är det bara i skolan?	Upplever ni att de elever som har svårt med svenskämnet kanske saknar några grundläggande kunskapsfärdigheter?
Fråga 3 (Bilaga 3)	Vad ni tycker är lätt/svårt med svenska?	Vad eleverna tycker är lätt/svårt med svenska?
Fråga 4 (Bilaga 4)	Har det hänt att något som ni kanske tyckt är tråkigt plötsligt blivit intressant när ni sett att andra klasskamrater tyckte att det var intressant?	Har ni upplevt att elever som något är tråkigt i svenska plötsligt blivit intresserade när de sett att andra klasskamrater upplevt det som intressant?
Fråga 5 (Bilaga 5)	Roligt/mindre roligt med svenska?	Roligt/mindre roligt med svenska?

Intervjufrågor för lärare och elever

För att underlätta för eleverna att förstå frågorna har frågorna förenklats något medan frågorna till lärarna har varit lite mer utförliga och detaljerade. Anledningen till detta är att hjälpa eleverna förstå frågorna bättre, inte helt olikt det man som lärare gör när man tolkar målen för att sedan skapa aktiviteter utefter målen. Målet med detta är att försöka få en gemensam syn på frågorna från både lärare och elever så att svaren förhoppningsvis handlar om samma sak. Exempelvis var första frågan till eleverna: ”Tycker ni att det som ni har lärt er och lär er i svenska hjälper er i det vardagliga livet. T.ex. när ni pratar med vuxna eller varandra?” medan för lärarna var frågan: ”Hur kopplar du samman svenskämnet med den verklighet som barnen har runt omkring sig?” (Bilaga 1).

5.4.3 Enkätfrågor för lärare och elever

Deltagarna får se ett påstående med svarsalternativen ”Mycket viktigt”, ”Viktigt”, ”Mindre viktigt” eller ”Inte viktigt”. Ett exempel är om deltagarna tycker att ”Det är viktigt att förstå innehållet i texter från exempelvis tidningar eller annan media?”. Till detta ska respondenterna markera om de anser att detta är mycket viktigt, viktigt, mindre viktigt eller inte viktigt. (Bilaga 2).

5.5 Etiska överväganden

I enlighet med Vetenskapsrådet (2017) har denna studie genomförts med förankring i de etiska normer och värderingar som föreskrivs. Samtliga deltagare i studien har tagit del av information rörande studiens syfte, insamling, behandlande och presentation av empirin (Denscombe, 2018). Undersökningen har varit helt frivillig och alla deltagare hade möjligheten att välja att inte delta om de ville samtidigt som de kunde avbryta intervjun närhelst de ville. Deltagarna blev också informerade om att den insamlade empirin endast skulle användas för denna studie och all information om deltagarna har varit anonymt då ingen information som kan identifiera en person noterades. Eftersom studien involverar minderåriga har jag skickat missivbrevet till elevernas föräldrar där de givit sitt samtycke om att deras barn får delta. Samtycket skedde i form av signering från samtliga deltagande i studien. Eftersom studien utförts anonymt och i enlighet med konfidentialitetskravet så samlades inga namn på deltagarna utan endast gruppnummer som identifierade om svaret kom från en lärare eller en elev samt klass (Denscombe, 2018). Sammanställandet av det ljudinspelade intervjumaterialet med eleverna transkriberades. Lärarna däremot fick intervjufrågorna utskickade som de svarade på och

återkom. Anledningen till denna förändring var den rådande pandemi och bristen på lärare.

5.6 Analys

Genom att både lärare och elever kunde välja bland förskrivna alternativ så kunde jag i min analys sätta vikt på de olika svaren från 0 att det inte var så viktigt till 3 som var väldigt viktigt och därmed skapa diagram kring svaren. Som Denscombe (2018) skriver så gav detta en större överblick kring svaren och jag kunde då se resultaten av svaren från både lärare och elever och ställa dem emot varandra.

6 Resultat och analys

Nedan presenteras studiens resultat och analys av intervjuerna och enkätundersökningen som svarar på studiens frågeställningar. Resultatet redovisas i samma ordning som intervju- och enkätfrågorna ställdes till respondenterna. Analysen av datan görs utifrån begreppen kunskapssyn, kunskapsmiljö och motivation med tillhörande underrubriker. Procentandelen i diagrammen nedan tydliggör respondenternas svar på enkätundersökningen. Syftet är att belysa i hur stor utsträckning lärare och elever har gemensam kunskapssyn när det gäller målen i det centrala innehållet för svenskämnet.

6.1 Enkätundersökningen

Både lärare och elever svarade på enkätundersökningen där de kunde välja bland svarsalternativen *mycket viktigt*, *viktigt*, *mindre viktigt* och *inte viktigt*.

Resultaten från enkäterna presenteras i cirkeldiagram och är ställda bredvid varandra för att ge en tydligare överblick över lärarnas syn och elevernas syn gällande specifika mål i centrala innehållet.

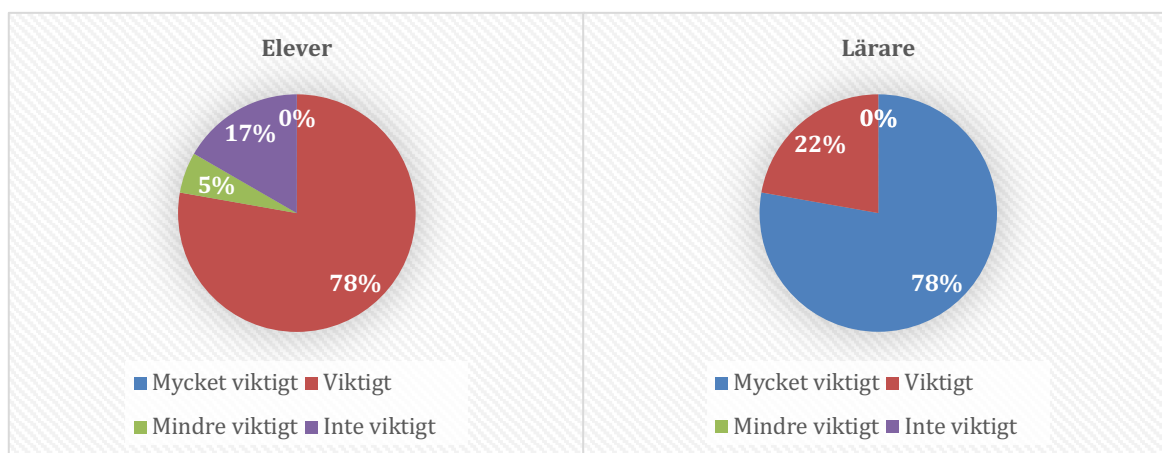
6.1.1 Lässtrategier

Hur viktigt tycker du att detta är: ”Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna?”.

Resultatet nedan visar att när det gäller lässtrategier och förmågan att urskilja texters budskap från olika medier så tycker majoriteten av eleverna att det är viktigt medan lärarna ser det som mycket viktigt. Ingen av lärarna tycker att detta är annat än viktigt

och mycket viktigt medan en andel elever ser detta som mindre viktigt och några även att det inte är viktigt alls. Inga lärare tyckte att detta inte var viktigt medan några elever ansåg att detta inte var viktigt alls.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt	Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
0	14	1	3	7	2	0	0

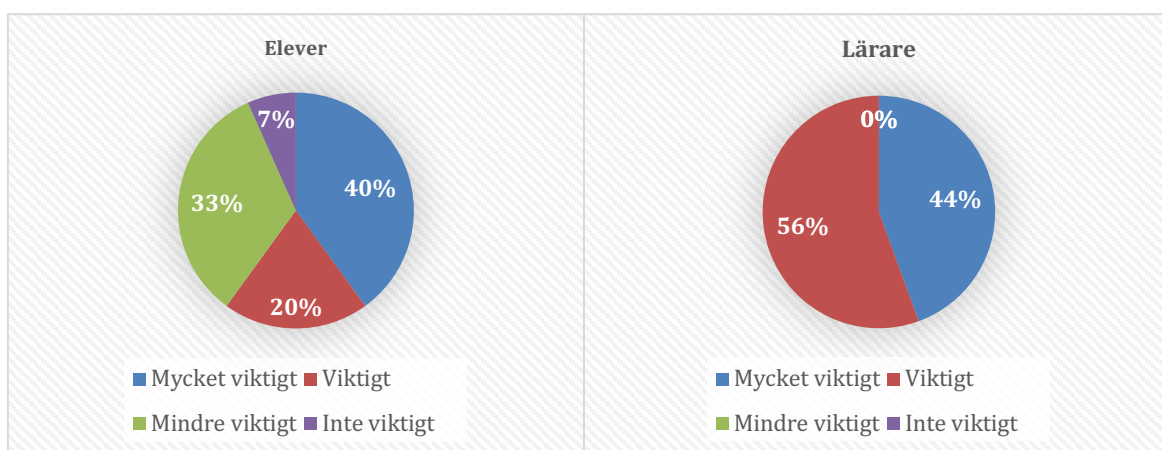

6.1.2 Textskrivande

Hur viktigt tycker du att detta är: ”Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg”.

Resultaten visar att lärarna anser att detta är viktigt medan detsamma gäller inte för eleverna. Elever är lite mer utspridda då majoriteten ser detta som mycket viktigt medan en relativt stor andel ser detta som mindre viktigt. Även här kan vi se att inga lärare anser att detta inte är viktigt medan bland elever är det några som inte anser att detta är viktigt.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt	Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
6	3	5	1	4	5	0	0

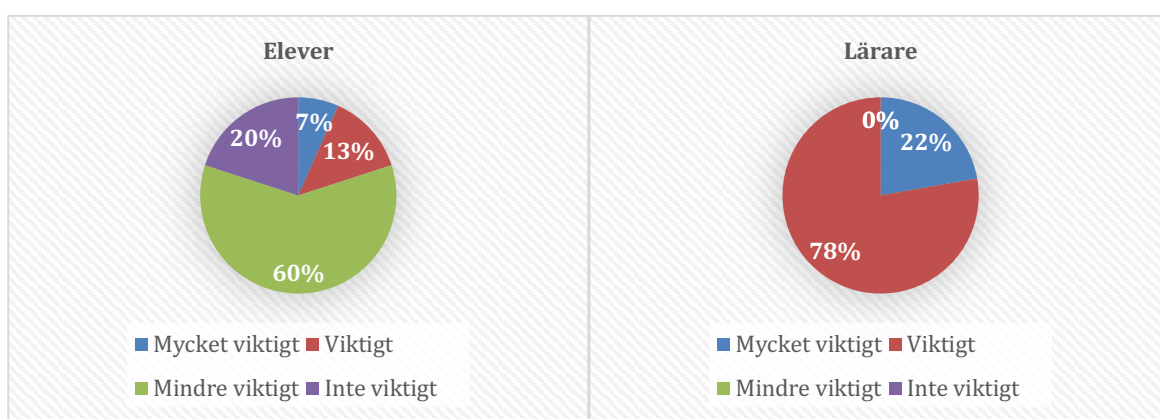

6.1.3 Textbearbetning

Hur viktigt tycker du att detta är: ”Bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form och hur man ger och tar emot respons på texter”.

Gällande frågan att bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form så anser majoriteten av eleverna att detta är mindre viktigt och några elever anser att detta inte är viktigt alls. Inga lärare anser att detta inte är viktigt medan några elever ser detta som inte viktigt.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt	Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
1	2	9	3	2	7	0	0

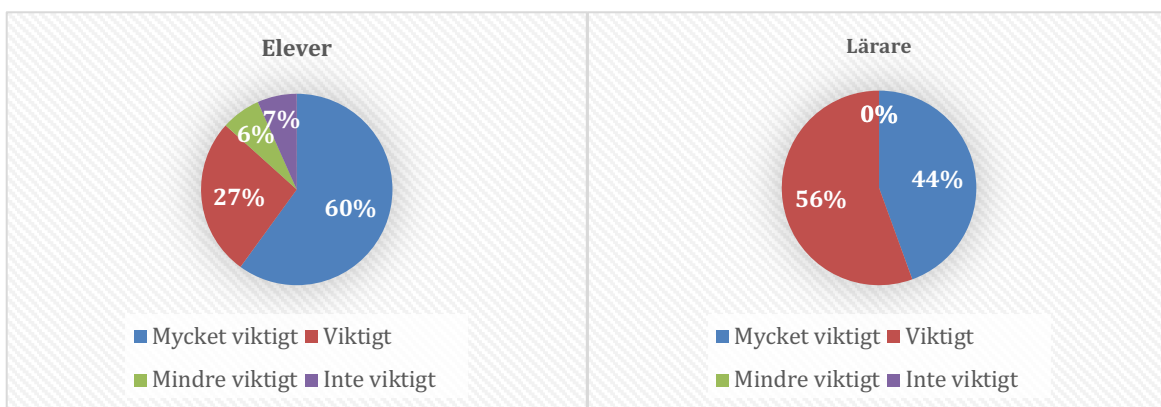

6.1.4 Texttyper

Hur viktigt tycker du att detta är: ”Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag”.

Frågan om att skriva beskrivande och förklarande texter anser majoriteten av elever att det är mycket viktigt medan majoriteten av lärare (56%) anser att detta endast är viktigt. Några få elever (7%) ansåg att detta inte var viktigt medan inga lärare såg detta som inte viktigt.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt	Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
9	4	1	1	4	5	0	0

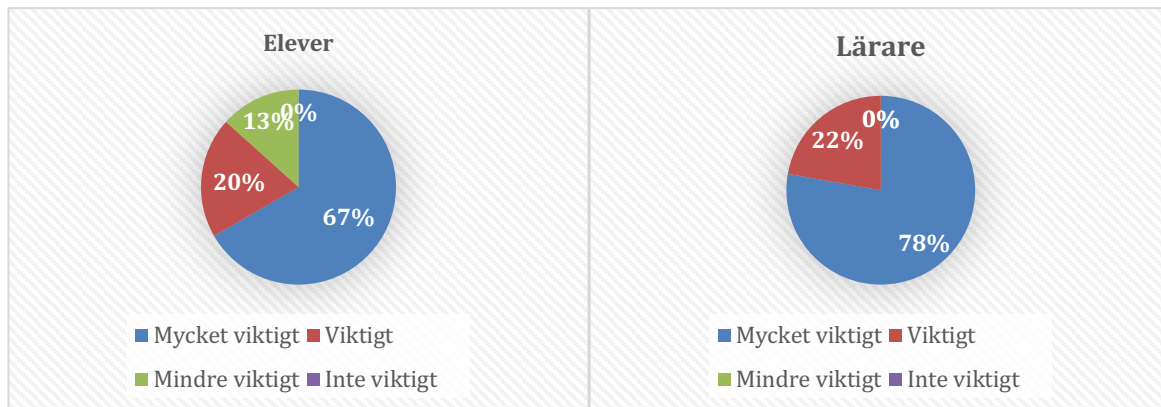

6.1.5 Digitala texter

Hur viktigt tycker du att detta är: ”Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner?”.

Gällande centrala innehållet om texter i digitala miljöer är det tydligt att såväl lärare som elever har samma syn i hur viktigt detta är och ingen ansåg att detta inte var viktigt.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt	Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
10	3	2	0	7	2	0	0

6.2 Intervjuundersökningen

Detta avsnitt behandlar resultatet från intervjuundersökningen. Först presenteras några av elevernas svar, och sedan lärarnas.

6.3 Elever

6.3.1 Svenska till vardags

I detta avsnitt rapporteras elevsvaren på frågan: ”Tycker ni att det ni har lärt er och lär er i svenska hjälper er i det vardagliga livet? Till exempel när ni pratar med vuxna eller varandra?”.

Majoriteten av eleverna svarade att det är viktigt med kunskaper inom svenskämnet då dessa kunskaper hjälper de att kommunicera med andra både i och utanför skolan.

En elev svarade att svenskämnets kunskaper hjälper dem till vardags när de pratar svenska med andra. Exempelvis tyckte en elev att *”Det hjälper för att jag pratar svenska varje dag med alla men sen så i skolan man lär sig saker som man inte behöver prata med folk typ som alla ordklasser behöver man inte kunna när man ska prata med någon annan. Det är viktigt att kunna svenska för att vi bor i Sverige därför är det viktigt att kunna svenska, språket som är i landet så att man kan prata med de flesta”*.

Dock ansåg eleven att det fanns saker som undervisas i svenskämnet som eleven inte tyckte är viktigt när de kommunicerar med andra, som exempelvis ordklasser. Generellt sett framförde eleven att det är viktigt att kunna svenska eftersom vi bor i Sverige och den kunskapen behövs när man ska kommunicera med andra. Andra elever hade samma åsikt då de svarade att kunskaper som de lär sig i skolan som är mer ”alldaglig” kommer till stor nytta även utanför skolan men att det finns delar som inte kommer till stor användning utanför skolan. Exempelvis tyckte majoriteten av eleverna att man aldrig diskuterade ordklasser utanför skolan i dialog med andra, därför är det inte lika intressant att kunna.

6.3.2 Hur svenska språket används i- och utanför hemmet.

I detta avsnitt rapporteras svaren på frågan: ”Använder ni det ni lär er i svenska i skolan hemma också och på fritiden eller är det bara i skolan?”.

Majoriteten av eleverna tyckte att det fanns delar i svenskundervisningen som inte används i hemmet utan endast i skolan, detta var extra tydligt för elever som har svenska som andraspråk. Annars tyckte majoriteten av eleverna att kunskaperna i svenskämnet kom till användning både i och utanför skolan.

En elev svarade att kunskaperna i svenskämnet används både i och utanför hemmet men att i skolan används en mer ”komplex” variant av svenskan jämfört med utanför skolan.

Eleven sade: *”Det beror på vad det är man lär sig för det mesta, jag kan ju svenska det mesta kan jag redan så det använder jag hemma eller när man är ute annars är det mest i skolan skulle jag tro. Det vi lär oss i skolan använder vi både hemma och utanför hemmet och i skolan.”*

Även här framförde majoriteten av eleverna att vissa delar av det som undervisas i skolan inte används hemma som exempelvis att diskutera om olika ordklasser eller användandet av mer ”komplexa” ord. Likaså när de skriver SMS till vänner eller andra så använder de många förkortningar istället för hela ord eller meningar. Den mer ”korrekta” svenskan används bara i skolan säger de. Kunskaper som ”vanliga meningar” används utanför skolan och likaså skrivande av texter som användbara utanför skolan.

6.3.3 Enkelheter/Svårigheter med svenskämnet.

I detta avsnitt rapporteras elev svaren på frågan: ”Vad ni tycker är lätt/svårt med svenska?”.

Majoriteten av eleverna uttryckte att det är enklare att prata och skriva på svenska när det är på ”vardaglig” nivå men när det handlar om grammatik, ordklasser så tyckte de att det var svårare. En elev menade att: *”Grammatik är svårt, berättande texter gestaltande meningar, direkt konversation och indirekt tal är svårt.”* Eleverna uttryckte också att det är enklare att läsa eller samtala i grupp.

6.3.4 Hur andra påverkat och väckt intresse.

I detta avsnitt rapporteras elev svaren på frågan: ”Har det hänt att något som ni kanske tyckt är tråkigt plötsligt blivit intressant när ni sett att andra klasskamrater tyckte att det var intressant?”.

Några elever uttryckte att de inspirerats av klasskamraterna när de engagerat sig i uppgifter eller när de arbetat i grupp och då förstått uppgifterna bättre. Exempelvis tyckte en elev att: *”Om jag får jobba med en kompis så tycker jag att det är roligare då gör det att det blir roligare. Om de visar det på ett bättre sett, om man inte förstår vad man ska göra så kan man inte tycka att det är kul. Om man fattar hur man ska göra då kan det bli roligare.”* Många elever hade samma åsikt där de uttryckte att de uppmuntrats av andra elever. Några elever svarade att deras åsikt och motivation ändras om de får arbeta tillsammans med en kompis då kompiserna kanske visar ett bättre sätt att lösa en uppgift eller kanske förklarar vad som ska göras. Det fanns dock även elever som inte delade denna åsikt utan de kände att de inte berördes av andras åsikter.

6.3.5 Är det roligt med svenska?

I detta avsnitt rapporteras svaren på frågan: ”Beskriv det som är roligt/mindre roligt med svenska?”

Majoriteten av eleverna tyckte det var roligt att skriva berättelser. En elev tyckte det var roligare när eleven fick alternativ eller riktlinjer om vad som ska göras. Exempelvis om eleverna fick en uppgift om att skriva så var det roligare om de fick alternativ från läraren om vad de kan skriva om istället för att fritt få välja ämne. En elev svarade att: *”Jag gillar inte att skriva om vad man vill för då är det svårt att komma på. Om man får något som man får gå efter det, i så inom det sen får man skriva vad man vill inom det gillar jag mer om man ger varandra ett ämne. Om man får ett ämne att skriva inom det så är det roligare än att komma på nåt själv.”*

6.4 Lärare

6.4.1 Svenskämnet i det vardagliga livet

I detta avsnitt rapporteras svaren från lärare på frågan: ”Hur kopplar du samman svenskämnet med den verklighet som barnen har runt omkring sig?”

Majoriteten av lärarna menade att eleverna inte intresserade sig för svenskämnet och inte förstod dess vikt men att de försökte inspirera och motivera eleverna till att bli engagerade i svenskundervisningen. En lärare tyckte att: *Ämnet svenska är något som många elever tycker är tråkigt enligt min uppfattning och erfarenhet. Men man får försöka hitta olika sätt som fungerar för olika elever/grupper för att nå så många som möjligt. Jag försöker få till en bra blandning av teori och praktik för att det ska bli så abstrakt så möjligt och eleverna ska se vilken nytta de kan dra av olika saker i ämnet, alltså jobbar mycket med syfte.*

Majoriteten av lärarna uppgav att de försöker möta eleverna i deras verklighet och på deras nivå. De ansåg att det är en lärares skyldighet att hjälpa elever att utveckla goda förmågor att kommunicera och förmedla sig samt anpassa sin kommunikation till olika situationer i samhället då språket är levande och i ständig förändring.

6.4.2 Kunskapsfärdigheter

I detta avsnitt rapporteras svaren från lärare på frågan: ”Upplever ni att de elever som har svårt med svenskämnet kanske saknar några grundläggande kunskapsfärdigheter?”

Majoriteten av lärarna svarade att det fanns stora brister i grundläggande kunskaper hos eleverna, speciellt gällande läsning och läsförståelse. En tyckte att: *”Grundläggande språkförståelse är av stor vikt för att komma vidare med språkutvecklingen. Brister ligger ofta i grunderna, svårighet att leka med språket, svårigheter att rimma, stavelsemarkera, känna av ordets uppdelning dvs sammansatta ordets delar. Men framför allt handlar det ofta i ett alldeles för dåligt ordförråd. Alltså för lite läsning! Men även de rena samtalen med små barn är idag en bristvara hos föräldrar och detta märks idag en bristvara hos föräldrar och detta märks idag i skolan”*.

Majoriteten av lärarna ansåg att eleverna har brister i grundläggande språkförståelse och att problemet inte bara gäller läsning och läsförståelse. Deras syn var att samtalen med elever idag är en bristvara hos både elever och deras föräldrar. Likaså tyckte lärarna att eleverna har ett begränsat ordförråd, detta gäller speciellt elever som har svenska som andraspråk. Detta syns tydligt i deras prestationer på nationella prov, när de skriver eller har muntliga presentationer.

6.4.3 Det elever tycker är enklare/svårare med svenskämnet

I detta avsnitt rapporteras svaren från lärare på frågan: *”Vad eleverna tycker är lätt/svårt med svenska?”*

Lärarna var ense om att eleverna tycker det är enklare att skriva egna berättelser och att samtala med varandra. Det som lärarna gemensamt tyckte var att eleverna har svårt med grammatiken. En lärare tyckte att: *”Eleverna gillar att läsa, vi har högläsning, i par och enskilt. Det som är svårt för eleverna är att läsa mellan raderna eller plocka ut fakta ur en text, bearbeta den och göra om till sin egen. En del elever har också svårt att skriva berättande text med beskrivningar och gestaltande uttryck.”*

Lärarna svarade att eleverna tycker det är enklare att samtala och skriva om olika vardagsnära ämnen. Att läsa mellan raderna är dock utmanande för eleverna och likaså plocka ut fakta ur en text och bearbeta texten för att göra den till sin egen. Vidare ansåg majoriteten av lärarna att eleverna tycker det är enklare att skriva egna berättelser samt att det var enklare för eleverna att lyssna när det var högläsning i par eller när läraren läste högt för klassen. Det som var mer utmanande för eleverna var att skriva självgående och hålla reda på alla regler inom grammatiken.

6.4.4 Elevers påverkan på andra elever

I detta avsnitt rapporteras svaren från lärare på frågan: ”Har ni upplevt att elever som något är tråkigt i svenska plötsligt blivit intresserade när de sett att andra klasskamrater upplevt det som intressant?”

Majoriteten av lärarna hade gemensam uppfattning om att eleverna inspirerar varandra och kan ändra inställning om de ser att deras klasskamrater är engagerade. Exempelvis svarade en lärare att: *”Ja, absolut. Om någon elev gör något t.ex. arbetar med ett montessorimaterial i svenska så kan en annan tycka det ser intressant ut och också då börja arbeta med det eller bli inspirerad att börja arbeta med ett annat material.”*

Majoriteten av lärarna ansåg att elever ändrade åsikt när de arbetade med gemensamma bokcirkel och eleverna såg andra klasskamrater var engagerade i uppgiften och likaså inspirerades när de läste tillsammans i grupper eller när läraren själv läste högt för klassen. En lärare hade en annan uppfattning men hoppades att det skulle hända i framtiden.

6.4.5 Är det roligt med svenska?

I detta avsnitt rapporteras svaren från lärare på frågan: ”Roligt/mindre roligt med svenska?”

Generellt svarade lärarna att eleverna tyckte det var roligt med aktiviteter och moment som de redan kände till men att det var mindre roligt med grammatik och ordklasser.

En lärare ansåg att: *”Eleverna tycker det är roligt när de får jobba mer fritt men ändå inom ramar. Det eleverna tycker är mindre roligt är när man ska gå igenom ett nytt moment då känns det som de tycker det är ett högt berg att bestiga. Grammatik är inte så omtyckt heller och det tror jag beror på att många tycker det är svårt.”*

Majoriteten av lärarna svarade att eleverna tyckte det är roligt med högläsning i klassen.

6.5 Analys

I detta kapitel sammanfattas analysen av studiens resultat i förhållande till lärares och elevers kunskapssyn. Analysen är strukturerad efter studiens frågeställningarna.

Vad var viktigast för eleverna? Jo, analysen visar att generellt ansåg majoriteten av eleverna att det viktigaste med svenskämnet är förmågan att kunna kommunicera med andra, både i och utanför skolan.

För lärarna vara andra saker viktiga. Samtliga lärare ansåg att kunskaper i svenska är avgörande inte bara i kommunikation med andra i och utanför skolan men också en viktig förberedelse när eleverna blir äldre och ska ut i samhället.

Det fanns både likheter och skillnader mellan elevernas och lärarnas syn. De områden där både elever och lärare hade gemensam kunskapssyn gällde kunskaper i svenskämnet för att kunna kommunicera med andra, både i och utanför skolan. Den största skillnaden i kunskapssyn mellan lärare och elever gällde betydelsen av grammatiska kunskaper, vilket visar att den epistemiska klimatet inte är optimalt. Eleverna ansåg att grammatik och andra "svårare" delar i svenskan inte användes lika ofta utanför skolan och därmed inte var viktig medan lärarna tyckte att grammatiken är viktig, speciellt när man ska kommunicera mer nyanserat både verbalt och i skrift.

6.5.1 Enkätundersökningen

Resultatet visar att majoriteten av lärare och elever har en gemensam kunskapssyn när det gäller de utvalda målen. Vi kan också se att kunskapssynen på det centrala innehållet om strategier för att skriva olika typer av texter skiljer sig mellan lärare och elever och är något som borde undersökas vidare då detta kan ha en negativ påverkan på eleverna. Vi ser också en skillnad i kunskapssynen på centrala innehållet om olika sätt att bearbeta egna och gemensamma texter då majoriteten av lärarna anser att detta är viktigt medan majoriteten elever ser det som mindre viktigt. När det gäller att skriva beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter så finns en skillnad i kunskapssyn mellan elever och lärare. Det som är mer intressant är att detta var det enda centrala innehåll som eleverna ansåg var viktigare än lärarna själva.

6.5.2 Intervjuundersökningen

På första frågan svarade en lärare att: *"Det kan vara en skillnad på skolsvenska jämfört med den svenska som barnet pratar hemma"*. Det är lärarens uppgift att se till att elever lär sig förstå att det är viktigt att kunna både och. Lärarna måste se till att elever lär sig den svenskan som talas i skolan eftersom den andra får de hemma. Min tolkning på fråga ett är att lärarna och eleverna har samma kunskapssyn gällande värdet både i och utanför skolan av kunskapen som lärs ut i svenskämnet.

Lärarna hade en gemensam syn på andra frågan att elevernas största utmaning handlade om läsning och läsförståelse och att denna brist inte bara påverkade elevernas prestation i svenska utan detta spillde över på andra ämnen som matematik. Några lärare upplever

också att en orsak till bristande kommunikationskunskaper hos eleverna var direkt kopplade till bristen på kommunikation mellan barnen och deras föräldrar.

På fråga tre ansåg en lärare att eleverna tyckte det var lätt att skriva egna berättelser eller läsa material som de var intresserade av. Det som var svårt för eleverna var att läsa mellan raderna eller plocka ut fakta ur en text och sedan bearbeta den och göra om till sin egen. Lärarna tyckte också att en del elever har också svårt att skriva berättande text med beskrivningar och gestaltande uttryck.

Fråga fyra om eleverna blev motiverade av varandra svarade majoriteten av lärarna att de upplevt att eleverna motiverat varandra i exempelvis läsning. En lärare svarade dock att de inte upplevt detta. Några elever tyckte att de blev motiverade när de såg klasskamrater vara engagerade och att de också blev motiverade medan andra inte kände att de blev påverkade. Majoriteten av lärarna däremot upplevde att eleverna motiverade varandra genom exempelvis läsning och muntliga presentationer.

Gällande den femte frågan tyckte en lärare att eleverna tycker det är roligt när de får jobba mer fritt men ändå inom ramar. Det eleverna tycker är mindre roligt är när de ska gå igenom nya moment som eleverna känner att det är för svårt. Grammatik är också något som eleverna inte tycker om och tycker det är svårt.

7 Diskussion och slutsatser

Syftet med denna undersökning var att bidra med ökad förståelse för elevers och lärares kunskapssyn kring lärandemålen i svenska i årskurs 4-6. Vidare jämförs resultaten av analysen i denna studie med tidigare forskning.

Som Woolfolk och Karlberg (2015) skriver så har en gemensam kunskapssyn stor påverkan på elevers kunskapsutveckling vilket i denna studie är synen på lärandemålen i svenska. Likaså det epistemiska klimatet när det gäller specifika pedagogiska aktiviteter som exempelvis grammatiken där vi kunde se stora skillnader i kunskapssyn mellan lärare och elever. Muis och Duffy (2013) menar att det finns en risk att kunskapsutvecklingen hos elever blir ineffektiv om elever saknar grundläggande kunskapsfärdigheter. Detta kan i sin tur påverka elevers motivation och därmed kunskapsutveckling (Malmström, Skolverket, 2020).

Studien svarar till stor del på frågeställningarna om vilken kunskapssyn lärare och elever har samt eventuella skillnader mellan lärares och elevers uppfattningar. Studien visar

dock inte hur utfallet av skillnaden i kunskapssyn faktiskt påverkat de elever som inte hade samma kunskapssyn som lärarna.

En gemensam kunskapssyn har stor påverkan på elevers kunskapsutveckling och aktiviteter som har en direkt koppling till verkliga livet ökar elevers motivation till att ta till sig nya kunskaper (jfr Woolfolk och Karlberg, 2015). Adi och Lilach (2013) skriver att epistemisk motivation är viktigt då den uppmuntrar till djupt tänkande vilket bidrar till att eleverna självständigt utvecklar och håller välinformerade slutsatser om världen. Likaså tolkade jag det som att det epistemiska klimatet där eleverna har de grundkunskaper de behöver för att bygga på nya kunskaper, något som Muis och Duffy (2013) skriver är väldigt viktigt, annars finns det risk att kunskapsutvecklingen hos eleverna blir ineffektiv om de saknar grundkunskaperna.

Malmström (2020) skriver att lärarna en nyckelroll i elevernas kunskapsutveckling och att en gemensam kunskapssyn mellan lärare och elever presterar bättre i skolan. Detta är direkt kopplad till elevernas motivation. Om eleverna inte ser någon nytta med kunskapen som de tar till sig i skolan så förlorar de motivation och därmed intresset att lära sig.

Denna studie visar också att elever ger uttryck för uppfattningen att de påverkas av andra elever och att "rätt" attityd bidrar till att göra eleverna mer engagerade, även om informationen som de tilldelats kan kännas komplex och överväldigande (jfr Adi och Lilach, 2013).

Woolfolk och Karlberg, (2015) skriver att elevers lärande och personliga utveckling främjas av att eleverna blir aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare om aktiviteterna de utsätts för har en direkt koppling till det verkliga livet.

Resultaten i min undersökning visar att även om det finns skillnader i det som elever anser är viktigt jämfört med lärarna så kan jag också se att det finns många likheter. När det gäller lässtrategier så ansåg lärarna att detta är mycket viktigt medan majoriteten av eleverna såg detta endast som viktigt. En förklaring till diskrepansen kan vara som tidigare forskning antyder att lärare tänker mer långsiktigt jämfört med elever. Det är möjligt att eleverna inte ser värdet i lässtrategier på samma sätt som lärarna (jfr Brownlee m.fl., 2019)

Jag kunde också se skillnader i syn när det gäller strategier för att skriva olika typer av texter, då majoriteten av eleverna tyckte att det var mindre viktigt och mycket viktigt. Här var det intressant att se att majoriteten av lärarna såg detta som endast som viktigt. Det

var intressant att se att nästan samma mängd elever som lärare såg detta som mycket viktigt. Även här kan man se att samtliga lärare ser detta som mycket viktigt eller viktigt medan det är större spridning i elevsvaren. En anledning kan vara att lärarna ser vikten av denna egenskap och nyttan ur ett större perspektiv än eleverna då eleverna kanske inte förstår hur viktigt detta kan vara i framtiden. Det kan jämföras med Brownlee m.fl. (2019) som kom fram till att om det epistemisk klimatet inte är optimalt och eleverna inte ser någon nytta med kunskapen så kan det ha negativ påverkan på elevers kunskapsutveckling.

När det gäller olika sätt att bearbeta texter och hur man ger respons så tyckte majoriteten av eleverna att detta var mindre viktigt medan majoriteten av lärarna tyckte att detta var viktigt. En möjlig förklaring kan vara att eleverna inte ser detta som viktigt i framtiden (jfr Brownlee m.fl., 2019).

I mitt material ger såväl lärare som elever uttryck för att de anser det vara viktigt att arbeta med digitala texter i svenskämnet. Dessa likheter kan jämföras med vad Brownlee m.fl. (2019) skriver angående argumentation och texter i digitala medier. En möjlig förklaring att eleverna likt lärarna ser detta som viktigt kan vara att eleverna har mer kontakt med detta både i och utanför skolan och därmed ser nyttan med kunskapen. Exempelvis möter både lärare och elever för texter i digitala miljöer och behöver därmed avkoda texterna. Likaså kan det vara att eleverna kommer i kontakt med argumentation då de behöver argumentera med varandra och vuxna både i och utanför skolan och därmed har sett värdet i denna egenskap (jfr Brownlee m.fl., 2019). Chasiotis (2020) skriver att elever som inte är motiverade kommer inte tänka på hur de ska agera för att lära sig. Därför är det avgörande att elever övertygas om att de är ansvariga för sin kunskapssyn då kunskapssynen påverkar motivationen (Malmström, 2020).

7.1 Metoddiskussion

Respondenterna i min studie har varit både svensklärare och elever från årskurs 6. En fördel med den intervjuundersökningen var att jag redan var tidigare känd av eleverna vilket gjorde att eleverna var trygga med att delta i intervjuerna och svara på frågor. Jag har gjort mitt yttersta för att vara objektiv under intervjuerna då jag var tidigare känd av eleverna för att inte påverka deras svar. Enligt Denscombe (2018) är det fördelaktigt med intervjuer då de är relativt enkla att arrangera samt att uppfattningar och synpunkter härstammar från den intervjuade.

Intervjuundersökningen som var förberedd bestod av intervjufrågor till både lärare och elever men eftersom pandemin rådde under denna tid så var det många sjuka och brist på personal under en lång tid. Därför hade jag inte möjlighet att sitta ner och intervjua lärarna utan istället fick lärarna intervjufrågorna utskickade och de fick svara på frågorna när de hade möjlighet. För att få en bättre helhetsbild i min studie så hade det varit bättre om jag hade kunnat genomföra intervjuer både muntligt och skriftligt men dessvärre blev det inte så på grund av pandemin. Intervjuerna med eleverna däremot gick som planerat då jag intervjuade eleverna i små grupper. Även med eleverna så hade studien fått en bättre helhetsbild om fler elever hade deltagit.

Enligt Denscombe (2018) är en nackdel med personliga intervjuer att de begränsar antalet synpunkter och åsikter, något som man kringgår om man har gruppintervjuer istället, vilket jag gjorde med eleverna. Eleverna delades upp i grupper på fyra och där jag ställde frågorna och eleverna fick svara. En annan fördel jag såg här var att eleverna inspirerade varandra i svaren då när en elev började svara så kunde de andra också hålla med, motsätta sig eller tillägga något. Helhetsbilden i studien hade förbättrats om fler elever hade deltagit i studien samt att jag hade haft mer tid till fler frågor men på grund av tidsbrist och den rådande pandemin så blev omfånget begränsat. Under gruppintervjuer finns det risk att starka respondenter överröstar de andra deltagarna och därmed påverkar deras uppfattningar. Därför försökte jag höra åsikter från varje elev och låta olika elever inleda med att vara först att svara.

Eftersom undersökningen gjordes under en rådande pandemi så var jag tvungen att göra några förändringar när det gällde intervjuundersökningen. Den initiala planeringen var att genomföra intervjuer med både lärare och elever under skoltid men eftersom det var hög belastning på lärarna med många sjuka delade jag istället ut blanketter med öppna frågor. Frågorna i blanketterna var samma som jag tänkt ställa under intervjuerna. Till stor del tycker jag intervjuundersökningen gick ändå relativt bra då jag fick svar på de frågor som jag hade ställt muntligt men det jag saknade tyvärr var följdfrågor och vidareutveckling som jag hade fått om jag hade genomfört intervjuerna en mot en med lärarna. Med eleverna däremot gick intervjun som planerad, eleverna delades in i grupper på fyra och då fick de svara på de frågor som jag ställde.

Då dessa punkter är ytterst viktiga och de till stor del har förklarat frågeställningarna om vilka kunskaper som elever prioriterar jämfört med lärare samt eventuella likheter och

skillnader i deras uppfattningar så inser jag nu att jag kunde ha gått ett steg längre i studien.

7.2 Vidare forskning

Under arbetet med studien har nya frågor väckts utifrån studiens resultat och de slutsatser som dragits. Jag ser en potential i att fortsättningen undersöka förhållandet mellan lärares och elevers uppfattningar samt vilka kunskaper som lärare prioriterar jämfört med elever, eftersom lärare har en sådan stor betydelse för elevers kunskapsutveckling och det epistemiska klimatet som råder i en undervisningskontext.

För att få en bredare och mer omfattande bild så hade det varit till fördel för denna studie att få med elevernas kunskapsnivåer. Underlag om elevers kunskapsnivåer hade jag då kunnat använda för att jämföra med resultaten i enkätundersökningen om elevers och lärares prioriteringar gällande centrala innehållet. Det hade varit intressant att se om andelen elever som prioriterat ett centralt innehåll högt alternativt lågt fördelar sig på samma sätt som deras prestationer.

Vidare skulle jag vilja utföra en bredare och djupare observation kring undervisnings- och lärandesituationer genom att intervjua fler lärare och elever för att få en djupare förståelse. Dessutom skulle det vara spännande att ta reda på hur etablerade lärare resonerar kring sin egen och sina elevers kunskapssyn samt de epistemiska aspekter som framkommer i undervisningen och läroböcker.

Referenser

- Adi A, Lilach S. (2013). The role of epistemic motivation in individuals' response to decision complexity. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 121(1), s. 104-117. Tillgänglig på Internet: <http://dx.doi.org.ezproxy.hkr.se/10.1016/j.obhdp.2013.01.003> [Hämtad: 2022-06-10]
- Baytelman, A., Iordanou, K. & Constantinou, C. (2020). Epistemic beliefs and prior knowledge as predictors of the construction of different types of arguments on socioscientific issues. *Journal of Research in Science Teaching* 57(8), s. 1199-1227. Tillgänglig på Internet: <https://doi-org.ezproxy.hkr.se/10.1002/tea.21627> [Hämtad: 2022-06-21]
- Biesta, G. (2015). What is Education For? On Good Education, Teacher Judgement, and Educational Professionalism. *European Journal of Education, Research, Development and Policy* 50(1), s. 75-87. DOI: 10.1111/ejed.12109. Tillgänglig på Internet: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ejed.12109> [Hämtad: 2022-10-27]
- Blomgren, J. (2016). Den svårfångade motivationen: elever i en digitaliserad lärmiljö. *Gothenburg University Publications Electronic Archive*. Tillgänglig på Internet: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/47615> [Hämtad: 2022-06-27]
- Brownlee, Jo L., Walker, S., Scholes, L & Johansson, E. (2019). Reasoning about social inclusion over the early years of primary school: a focus on epistemic cognition. *European Early Childhood Education Research Journal* 27(5), 616-629. Tillgänglig på Internet: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1350293X.2019.1651958> [Hämtad: 2022-06-30]
- Brownlee, J., Scholes, L. & Johansson, E. (2020). The development of children's epistemic beliefs across the early years of elementary school. *British journal of educational psychology* 90(2), s. 266-281. Tillgänglig på Internet: <http://dx.doi.org.ezproxy.hkr.se/10.1111/bjep.12280> [Hämtad: 2022-07-02]

Chai, Lin, King. & Jong. (2021). Intrinsic Motivation and Sophisticated Epistemic Beliefs Are Promising Pathways to Science Achievement: Evidence From High Achieving Regions in the East and the West. *Frontiers in psychology* 12, s. 1-14. Tillgänglig på Internet: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.581193> [Hämtad: 2022-07-04]

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. (1. utg.). Natur & Kultur Läromedel.

Giota, J (2013). Individualiserad undervisning i skolan – en forskningsöversikt. *Vetenskapsrådet*. E-Print AB, Stockholm. Tillgänglig på Internet: <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2013-02-01-individualiserad-undervisning-i-skolan---en-forskningsoversikt.html> [Hämtad: 2022-07-13]

Imsen, G., (2006). *Elevers värld – Introduktion till pedagogisk psykologi*. Studentlitteratur.

Kerwer, M. & Rosman, T (2020). Epistemic change and diverging information: How do prior epistemic beliefs affect the efficacy of short-term interventions? *Learning and Individual Differences* 80, s. 1-13. Tillgänglig på Internet: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1041608020300662> [Hämtad: 2022-07-06]

Lanz, A. (2018). *Intervjumetodik*. Studentlitteratur.

Lindfors, M (2018). *Kunskap är vad du vet, och vet du inte kan du alltid googla! Elevers epistemic beliefs i naturvetenskaplig undervisningskontext*. Umu tryckservice, Umeå universitet. Tillgänglig på Internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1205419/FULLTEXT02.pdf> [Hämtad: 2022-07-11]

Kerwer., Rosman., Wedderhoff. & Chasiotis. (2020). Disentangling the process of epistemic change: The role of epistemic volition. *The British Journal of Educational Psychology* 91(1), s. 1-26. Tillgänglig på Internet: <https://doi.org/10.1111/bjep.12372> [Hämtad: 2022-07-15]

Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (2020). *Lärande, skola, bildning*. Natur & Kultur.

Muis, R. K. & Duffy, C. M. (2013). Epistemic climate and epistemic change: Instruction designed to change students' beliefs and learning strategies and improve achievement. *Journal of Educational Psychology* 105(1), s 1-13. Tillgänglig på Internet: <https://ezproxy.hkr.se/login?url=https://www-proquest-com.ezproxy.hkr.se/scholarly-journals/epistemic-climate-change-instruction-designed/docview/1033530469/se-2?accountid=11907> [Hämtad: 2022-07-20]

Oxford Research Encyclopedias. (2020). Metacognition and Epistemic Cognition. Tillgänglig på Internet: <https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-863> [Hämtad: 2022-07-23]

SCB. (2016-12-16) Frågor och svar – om frågekonstruktion i enkät- och intervjuundersökningar. *Statistikmyndigheten SCB*. Tillgänglig på Internet: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/ovrigt/ovrigt/ovriga-publikationer-efter-statistik/pong/publikationer/fragor-och-svar--om-fragekonstruktion-i-enkat--och-intervjuundersokningar/> [Hämtad: 2022-07-25]

Skolverket (2018) Attityder till skolan. *Skolverket*. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/download/18.2a23c2b1698641e369b10/1556019071499/pdf4138.pdf> [Hämtad: 2022-07-29]

Skolverket. (Uppdaterad 12 oktober 2020) Svenskämnet behöver mer relevanta ämneskunskaper. *Skolverket*. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/svenskamnet-behover-mer-relevanta-amneskunskaper> [Hämtad: 2022-08-02]

Skolverket. (2021-01-24). Skolverkets lägesbedömning 2020. *Skolverket*. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/getFile?file=6436> [Hämtad: 2022-08-05]

Skolverket. (Uppdaterad 5 oktober 2020) Elevers kunskapssyn påverkar deras prestationer. *Skolverket*. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskning/elevers-kunskapssyn-paverkar-deras-prestationer>

[utvarderingar/forskning/elevs-kunskapssyn-paverkar-deras-prestationer](#) [Hämtad: 2022-08-06]

Skolverket. (2016) Rapport 440, Tillgängliga lärmiljöer? *Skolverket*. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/att-gora-extra-anpassningar-och-ge-sarskilt-stod-i-grundskole--och-gymnasi utbildning> [Hämtad: 2022-08-09]

Stensmo, C. (2007). *Pedagogisk filosofi*. Upplaga 2:2, Studentlitteratur, Malmö

Thurén, T. (2019). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Upplaga 3, Liber AB, Stockholm

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm. Tillgänglig på Internet: <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> [Hämtad: 2022-08-11]

Winberg, M., Hofverberg, A. & Lindfors, M. (2018) Relationships between epistemic beliefs and achievement goals: developmental trends over grades 5–11. *European Journal of Psychology of Education* (34), s. 295-315. Tillgänglig på Internet: <https://doi.org/10.1007/s10212-018-0391-z> [Hämtad: 2022-08-15]

Woolfolk, A., & Karlberg, M. (2015). *Pedagogisk Psykologi*. Pearson.

Åsberg, R. (2001) Det finns inga kvalitativa metoder– och inga kvantitativa heller för den delen: Det kvalitativa-kvantitativa argumentets missvisande retorik. *Pedagogisk Forskning i Sverige* 2001 6(4), s. 1-23. Tillgänglig på Internet: <https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1131> [Hämtad: 2022-08-18]

Bilaga 1

Kvalitativa frågor för lärare och elever

Frågor till lärarna:

- Hur kopplar du samman svensk ämnet med den verklighet som barnen har runt omkring sig? (Woolfolk & Karlberg (2015), s 8 i mitt EXA)
- Upplever ni att de elever som har svårt med svenskämnet kanske saknar några grundläggande kunskapsfärdigheter? (Enligt Lindfors (2018), s 9 i mitt EXA)
- Kan ni ge tre exempel på:
 - Vad eleverna tycker är lätt med svenska?
 - Vad eleverna tycker är svårt med svenska? (Adi & Lilach (2013), s12 i mitt EXA)
- Har ni upplevt att elever som något är tråkigt i svenska plötsligt blivit intresserade när de sett att andra klasskamrater upplevt det som intressant? (Muis, R. K; Duffy, C. M (2013), s 9 i mitt EXA)
- Vad anser ni eleverna tycker är:
 - Roligt med svenska?
 - Mindre roligt med svenska?

Frågor till eleverna:

- Tycker ni att det ni har lärt er och lär er i svenska hjälper er i det vardagliga livet? Till exempel när ni pratar med vuxna eller varandra? (Woolfolk & Karlberg (2015), s 8 i mitt EXA)
- Använder ni det ni lär er i svenska i skolan hemma också och på fritiden eller är det bara i skolan? (Woolfolk & Karlberg (2015), s 8 i mitt EXA)
- Kan ni ge tre exempel på:
 - Vad ni tycker är lätt med svenska?
 - Vad ni tycker är svårt med svenska? (Adi & Lilach (2013), s12 i mitt EXA)
- Har det hänt att något som ni kanske tyckt är tråkigt plötsligt blivit intressant när ni sett att andra klasskamrater tyckte att det var intressant? (Muis, R. K; Duffy, C. M (2013), s 9 i mitt EXA)
- Vad tycker ni är:
 - Roligt med svenska?
 - Mindre roligt med svenska?

Bilaga 2

Kvantitativa frågor för lärare och elever

Frågor till lärarna

Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Olika sätt att bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboksförfattare och deras verk.			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel faktatexter, arbetsbeskrivningar, reklam och insändare. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Frågor till eleverna

Det är viktigt att förstå innehållet i texter från exempelvis tidningar eller annan media?			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Det är viktigt att kunna skriva ”finare” om jag skickar ett brev till min lärare eller annan vuxen jämfört med det jag skriver till kompisar?			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Det är viktigt att förstå innehållet i texter från exempelvis tidningar eller annan media?			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Det är viktigt att veta vem Astrid Lindgren och Pippi Långstrump och andra kända barnboks författare var och vilka böcker de skrev?			
Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐
Varför: _____			

Det är viktigt att veta hur man skriver olika texter som exempelvis faktatexter, reklamtexter?

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐

Varför: _____

Det är viktigt att förstå texter på internet när man söker efter information?

Mycket viktigt	Viktigt	Mindre viktigt	Inte viktigt
☐	☐	☐	☐

Varför: _____

Bilaga 3

Missivbrev

Lärare

Hej!

Mitt namn är Mihone Huskaj och jag är lärarkandidat som går sista terminen på grundlärarprogrammet, årskurs 4-6 på Högskolan Kristianstad. En av de sista delarna i utbildningen är genomförandet av en studie som är en del av examensarbetet. Syftet med min undersökning är att försöka få en djupare förståelse av elevers och lärares kunskapssyn kring lärandemålen i svenskämnet.

Studien kommer genomföras i form av muntliga intervjuer samt enkät undersökningar. Båda undersökningarna kommer genomföras under skoltid på skolan. Enkätundersökningen kommer ske genom utdelning av enkäter till lärare och elever med några frågor. För att den muntliga intervjun ska vara så tidseffektiv som möjligt kommer den att röst inspelas och transkriberas efteråt. Genomförandet sker genom enskilda intervjuer med lärare och i mindre grupper med eleverna.

Undersökningen är helt frivillig och man kan välja att inte delta om man vill samt så kan man avbryta intervjun närhelst man vill. Undersökningen tar ungefär trettio minuter, är helt anonymt och all insamlad data kommer raderas efter att den analyserats.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Lärarkandidat

Mihone Huskaj

Högskolan i Kristianstad

E-post: mihone.huskaj0015@stud.hkr.se

Handledare

Camilla Forsberg

Lektor i svenska med didaktisk inriktning

E-post: camilla.forsberg@hkr.se

Jag väljer att delta:

JA NEJ

Lärare

Namn: _____

Behörighet i ämne: _____

Underskrift:

Elever

Hej!

Mitt namn är Mihone Huskaj och jag är lärarkandidat som går sista terminen på grundlärarprogrammet, årskurs 4-6 på Högskolan Kristianstad. En av de sista delarna i utbildningen är genomförandet av en studie som är en del av examensarbetet. Syftet med min undersökning är att försöka få en djupare förståelse av elevers och lärares kunskapssyn kring lärandemålen i svenskämnet.

Studien kommer genomföras i form av muntliga intervjuer samt enkätundersökningar. Båda undersökningarna kommer genomföras under skoltid på skolan. Enkätundersökningen kommer ske genom utdelning av enkäter till lärare och elever med några frågor. För att den muntliga intervjun ska vara så tidseffektiv som möjligt kommer den att röstinspelas och transkriberas efteråt. Genomförandet sker genom enskilda intervjuer med lärare och i mindre grupper med eleverna.

Undersökningen är helt frivillig och man kan välja att inte delta om man vill samt så kan man avbryta intervjun närhelst man vill. Undersökningen tar ungefär trettio minuter, är helt anonymt och all insamlad data kommer raderas efter att den analyserats.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Lärarkandidat

Mihone Huskaj

Högskolan i Kristianstad

E-post: mihone.huskaj0015@stud.hkr.se

Handledare

Camilla Forsberg

Lektor i svenska med didaktisk inriktning

E-post: camilla.forsberg@hkr.se

Jag ger mitt tillstånd till att mitt barn deltar i undersökningen:

JA NEJ

Förälder

Elev

Namn: _____

Namn: _____

Underskrift:
